

گزارش برگزاری کلاس معکوس

۵۱۲

زینب گلزاری

سایت قرار دادم.

در جلسه اول، سایت کلاس را به دانشجویان معرفی کردم و از آن به عنوان پشتیبانی برای کلاس حضوری یاد کردم، ولی در خصوص کلاس معکوس صحبتی نکردم. با اینترنت محدودی که در اختیار داشتیم، مثل اینترنت تلفن همراه دانشجویان وارد سایت شدم و از امکاناتی که می توانستند در هر زمان به آن دسترسی داشته باشند، صحبت کردم. البته چون از قبل محتوایی در سایت گذاشته بودم، دانشجویان هم زمان با توضیح من می توانستند بخش هایی را که برایشان آماده کرده بودم، ببینند. این اتفاق خوشایندی برای آن ها بود. تماشای قطعه فیلم دو دقیقه ای که خودم آن را آماده و در آپارات بارگذاری کرده بودم، برایشان بسیار جالب بود. همان روز اول تعدادی از دانشجویان کوشیدند به عضویت سایت درآیند. سرعت اینترنت بسیار پایین بود، اما آن ها دست بردار نبودند و اصرار داشتند همان موقع عضو شوند و حساب کاربری دانش آموزی دریافت کنند. علاقه و اصرار دانشجویان برای دیدن چند فایل و فیلم ساده آن قدر برایم هیجان انگیز بود که همان شب فایل های بیشتری به سایت اضافه کردم.

طی چند جلسه اول تعداد زیادی از دانشجویان عضو سایت کلاس شدند. آن هایی هم که به دلیل مشکلات فنی امکان عضو شدن نداشتند، با اکانت یا حساب کاربری دوستانشان وارد سایت شده بودند. اتفاق بسیار جالبی بود. در تمام ساعاتی که فرصت داشتم، به دنبال مقالات و همایش های مرتبط با موضوع کلاس می گشتم تا در سایت قرار دهم. مقالات طولانی را خلاصه می کردم تا دانشجویان با دیدن حجم زیاد مطالب نگران نشوند. پاورپوینت های مرتبط و فیلم هایی متناسب با موضوع کارشان در سایت قرار می دادم

طرح آشنایی با کلاس معکوس و بررسی امکان اجرای این طرح در مدارس ایران، موضوع کارگاهی بود که در تابستان ۱۳۹۳ برگزار شد. پس از اجرای این کارگاه دو روزه، تصمیم گرفتم کلاس های ترم جدید را بر مبنای این روش نوین طراحی و برنامه ریزی کنم.

از دو هفته پیش از آغاز نیم سال تحصیلی، مطالعه و بررسی در مورد بستر کلاس معکوس را آغاز کردم. سایت های متفاوتی را که در کارگاه معرفی شده بودند، امتحان کردم و «درس پاره» ایجاد کردم. سرعت آپلود و دانلود محتوا را سنجیدم و امکانات گوناگونی را که هر سایت در اختیار می گذاشت، بررسی کردم. در نهایت، به دو دلیل سایت کلاس را به عنوان بستر کلاس معکوس انتخاب کردم.

دلیل اول زبان به کارگیری در سایت کلاس بود. تفاوت زبان می توانست کمی چالش برانگیز باشد و در دانشجویان اضطراب ایجاد کند. به همین دلیل تصمیم گرفتم سایتی را به عنوان بستر کلاس مجازی انتخاب کنم که به زبان فارسی باشد. دلیل دیگر در دسترس بودن پشتیبان سایت بود. می توانستم هر زمان که با مشکلی مواجه شدم، مسئله را از طریق پشتیبان سایت پیگیری کنم. این موضوع بسیار مهمی است که بدانید یک گروه فنی هر زمان کنار شماست.

این طرح را برای دو کلاس دانشگاهی و در دو دوره کارشناسی و کارشناسی ارشد برنامه ریزی کردم. پیش از شروع کلاس، محتوایی شامل تصویر، فیلم و پیام خوشامدگویی به دانشجویان تنظیم کردم و در

و برای رفع نگرانی از محتوای زیاد بارگذاری شده و بحث امتحان، برایشان یادداشت و گپ دوستانه قرار می‌دادم که تنها هدف ما غنی شدن محتوا و نگاه چند بعدی به موضوعات کلاس است. گویا همین حذف کلمه امتحان، دانشجویان را برای دیدن محتوای سایت و بررسی و بارگذاری مطالب مشتاق‌تر می‌کرد.

در جلسه سوم، دانشجویان ارتباط فوق‌العاده‌ای با سایت و با یکدیگر برقرار کردند و به کمک یکدیگر آمدند. آن‌هایی که واردتر بودند، برای دوستانشان حکم معلم را پیدا کرده بودند و بخش‌های متفاوت سایت را توضیح می‌دادند؛ مثلاً چگونه به کتابخانه و فایل‌های بارگذاری شده دست پیدا کنند. حتی در بخش گپ و گفت هم دانشجویان فعالیت بسیاری داشتند.

حاضر تمام هفته درگیر آماده‌سازی محتوای کلاس هستم. زمانی که برای اجرای این طرح باید صرف کنم، قابل تصور نیست و من امیدوارم این صرف وقت طولانی در نیم‌سال‌های آینده کاهش پیدا کند.

ادعا نمی‌کنم که تمامی چیزهایی را که لازمه برگزاری یک کلاس معکوس است، مورد توجه قرار داده‌ام اما با اطمینان می‌توانم از کلاس افتاده، انگیزه و تکاپویی که پیش از این وجودش را در کلاس‌های معمول احساس نمی‌کردم، صحبت کنم. اکنون محتوایی به‌روزتر در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد و حضور آن‌ها نیز به روز و ساعت خاصی محدود نیست

مشکل بعدی در سرعت اینترنت و بارگذاری مطالب و محتوای کلاس است که وقت بسیاری هم از من و هم از دانشجویان می‌گیرد. حتی گاه آن‌ها را کلافه می‌کند و با پیغام‌های پی‌درپی، ناراحتی از دسترسی نداشتن به محتوا را بیان می‌کنند. اگرچه در چنین شرایطی سعی می‌کنم با پیغام‌هایی مبنی بر تشکر از صبر و حوصله ایشان و سپاس از وقتی که صرف کرده‌اند، جو کلاس را آرام کنم، اما خودم خوب می‌دانم این آرامش موقتی است و وقتی چندین بار تکرار شود، انگیزه‌ها کم‌رنگ می‌شوند.

مشکلات فنی که در سایت با آن‌ها مواجه می‌شویم، گاه در حد و حوصله همه دانشجویان نیست. این در حالی است که پشتیبانی ۲۴ ساعته و پاسخ‌گو در کنار اجرای طرح دارم. یک بار آن قدر تنش در کلاس زیاد بود که با مسئول سایت تماس تلفنی برقرار کردم و در حضور دانشجویان به پیگیری مشکلات پیش آمده پرداختیم. پس از آن آرامش خوبی در کلاس برقرار شد. وقتی دانشجویان پیگیری و نگرانی مرا از مشکلات به‌وجود آمده می‌بینند، گاه خودشان به مدد می‌آیند و پیشنهادهای جالبی مطرح می‌کنند. مثلاً اینکه فایل‌ها را پرینت بگیرند یا روی لوح فشرده برای بقیه دوستان بیاورند. به هر حال، اتفاقات خوبی که در چند جلسه اخیر شاهد آن‌ها بوده‌ام، مسیر را کمی هموار کرده است. امیدوارم طرح‌های نوین تدریس، در آینده‌ای نزدیک، شور و شوق زندگی را مهمان کلاس‌های آموزشی کنند.

ادعا نمی‌کنم تمامی چیزهایی را که لازمه برگزاری یک کلاس معکوس است، مورد توجه قرار داده‌ام، اما با اطمینان می‌توانم از اتفاق جدیدی که در کلاس افتاده و انگیزه و تکاپویی که پیش از این وجودش را در کلاس‌های معمول احساس نمی‌کردم، صحبت کنم. اکنون محتوایی به‌روزتر در اختیار دانشجویان قرار می‌گیرد و حضور آن‌ها نیز به روز و ساعت خاصی محدود نیست.

گاه کلاس با طرح سؤالی آغاز می‌شود؛ سؤال از محتوایی که هنوز تدریس نکرده‌ام و در نتیجه، نقطه آغاز تدریسم پاسخ به سؤال دانشجو می‌شود. در این روش من نگران غیبت یا جا افتادن هیچ کدام از دانشجویانم از جریان درس نیستم. چون هر جلسه چکیده و خلاصه موضوعات مطرح شده در کلاس در سایت بارگذاری می‌شود. شاید در نیم‌سال بعد فایل صوتی کلاس را هم بارگذاری کنم. به هر حال، من هر لحظه به دنبال کشف امکانات جدیدتری برای دسترسی ساده‌تر و با حداقل محدودیت هستم.

البته در کنار تمام این هیجانات، مشکلاتی نیز داشته‌ام. ساده‌ترین آن زمانی است که برای تهیه محتوا صرف می‌کنم. برای مثال، اگر پیش از این برای به‌روزرسانی مطالب و محتوای هر جلسه پنج تا شش ساعت وقت صرف می‌کردم، در حال